

[Hans Rasmussen.]

arbejdere, og herigennem er der da svar på, hvor en stor del af det overflødige folkelhold i landbruget har fundet beskæftigelse.

Inden for bygge- og anlægsvirksomheden var der i 1948 beskæftiget i alt ca. 100.000 personer, medens tallet i 1963 er på 120.000. Da de faglærtes organisationer i denne årække nærmest har stagneret i medlemstal, er hele tilgangen hentet fra de ikke-faglærtes rækker. Jeg kan f. eks. oplyse, at Dansk Arbejdsmands- og Specialarbejder Forbund er tilmeldt Byggefagenes Landsammenslutning med ca. 51.000 medlemmer, altså op imod halvdelen af hvad der beskæftiges inden for dette vigtige område.

De betragtninger, man således fra enkelte sider gør gældende om, at man på de forskellige områder er bundet til et vist antal beskæftigede, og at der ikke kan ske ændringer heri, er altså ganske misvisende, hvilket klart fremgår af hele udviklingen. Jeg kan blot henvise til det, den ærede ordfører for forespørgerne sagde her i tinget den 9. marts 1962; det findes i Folketings-tidende 1961-62, sp. 3519. Dér fremhævede det ærede medlem tilstanden inden for sit eget område, hvor man havde fuld bevægelighed og, så vidt jeg forstod, havde fundet frem til, at lønningerne skulle være ens, hvad enten arbejdet blev udført af den ene eller den anden; men det har det ærede medlem altså ikke kunnet formå at føre videre inden for Dansk Arbejdsgiverforening, for i så fald havde forholdene måske på visse områder været lidt lettere.

Processen er altså i gang, og det er den både for de faglærte og de ufaglærte. Havde det ikke været tilfældet, kunne vi sikkert også spørge, hvorledes det havde været muligt for Danmark at opnå så stærk en økonomisk vækst, som der navnlig er forekommet inden for vort industriområde siden 1959. Den tilpasning, der skal finde sted i henhold til den skete udvikling, herunder rationalisering og anvendelse af moderne maskiner, lader sig bedst foretage ved rolige forhandlinger mellem de to parter, som er direkte interesseret heri.

Efter forespørgslens formulering kan det være lidt vanskeligt at vide, hvor langt forespørgerne agter at gå. Er det en tvangsdirigering af arbejdskraften, man vil, for i

det øjeblik vi har fuld beskæftigelse, hvor skal vi så tage arbejderne fra? Så er det rigtigt, som det blev fremført, at kan vi få arbejdsbesparende maskiner, og kan man sætte ind ad den vej, er det klart, man kan flytte arbejderne over til andre processer. Når man sigter på, at ingen må hindres i at udføre et arbejde, som vedkommende har evner til at klare, ved jeg ikke, om man her mener, at vi også skal ind på de liberale erhvervsområder. Det er højest tænkeligt, at det ikke under alle forhold skulle være nødvendigt at tage de højere eksaminer for at kunne udføre arbejdet; men jeg har vanskeligt ved at forestille mig, at man her sigter på områder med advokater, ingeniører, teknikere af forskellig slags. Her kan arbejdet vel ikke være helt frit, her kan man vel ikke tage de ufaglærte arbejdere og efter en kortere oplæringsproces lade dem gå ind i sådanne vanskelige arbejder.

Jeg er imidlertid ikke uenig i, at vi ikke skal anvende overkvalificeret arbejdskraft, når det drejer sig om udførelse af forskellige specialarbejder, som enhver efter en kortere træning kan sættes til at udføre. Arbejdskraften er et af vore kostbareste råstoffer, og jo bedre vi kan tilrettelægge uddannelsen uden spild af tid og penge og føre mennesket frem til de opgaver, den enkelte kan bestride, jo lettere vil det være for det moderne samfund at fungere. Heri er der absolut ingen uenighed med den ærede ordfører.

Vi er på arbejdsmarkedet ganske klar over, at automatiseringen vil medføre en revolutionerende omlægning af vilkårene, herunder også af overenskomsterne for beskæftigelsen på arbejdsmarkedet. I denne udviklingsproces står vi også over for samfundsmæssige konsekvenser, som bliver af en helt anden karakter, end vi oplevede, da den tekniske revolution tog sin begyndelse i vort samfund og dermed faktisk skabte grundlaget for vor nuværende samfundsstruktur. Det varer måske ikke så længe, før automatiseringen også bringes ind over vore felter og vi får vanskeligt ved at beskæftige arbejdskraften på samme måde som det amerikanske samfund, der må registrere op imod 8 mill. mennesker, de ikke kan sætte i arbejde, altså op imod 6 pct.

Selv om den tekniske revolution i begyn-